

Tervise Arengu Instituut
Eesti Uimastiseire Keskus

**Narkomaaniaravi andmekogu
2011-2012. aastate aruanne**

Tallinn 2013

Sisukord

Kokkuvõte	4
1. Narkomaaniaravi andmekogu üldandmestik.....	6
2. Ravi läbiviimine	8
3. Narkootikumid	12
4. Sotsiaal-majanduslikud näitajad	17
5. Riskikäitumine	20
Kasutatud kirjandus.....	23
LISA1. Narkomaaniaravi andmekogu taust	24
LISA 2. Lisatabelid 2011-2012 aasta Narkomaaniaravi andmekogu andmetest	26

LISA 2 Tabelite loetelu

Tabel 1. Ravi alustamise ja lõpetamise teatiste jagunemine vanuse ja soo järgi 2011-2012

Tabel 2. Ravialuste jagunemine soo ja vanuse järgi 2011-2012

Tabel 3. Ravi lõpetamise põhjused vanuse ja soo järgi 2011-2012

Tabel 4. Määratud ravi soo vanuse ja soo lõikes 2011-2012

Tabel 5. Peamine tarvitav sõltuvusaine vanuse ja soo lõikes 2011-2012

Tabel 6. Põhiuimasti esmakordselt tarvitamise vanus sugude lõikes 2011-2012

Kokkuvõte

Narkomaaniaravi andmekogu üldandmestik

- 2011. aastal kanti NARIS töö 1,5 kuulise katkestuse tõttu registrisse vaid 864 teatist, 2012 aastal 973 teatist;
- 2011. aastal esitas andmekogusse enim teatise OÜ Elulootus, 2012 aastal AS Wismari Haigla.

Ravi läbiviimine

- 2011 aastal 65% ja 2012 aastal 72% ravialustest oli viibinud narkomaaniaravil ka varasemalt;
- Mõlemal vaatlusaastal sai ambulatoorset ravi üle 90% ravile pöördunutes;
- 2011. aastal sai kõigist ravile pöördunutest 77% asendusravi, 2012. aastal 78%;
- Mõlemal vaatlusaastal oli üle 90% ravile pöördunutest pandud diagnoosiks F11 „opioidide tarvitamisest tingitud käitumis- ja psüühikahäired“.

Sõltuvusained

- Enamik ravile pöördunuid (2011. aastal 77% ja 2012. aastal 79%) kasutas peamise narkootikumina fenanüüli või 3-metüülfentanüüli;
- Metadooni, kui illegaalset narkootikumi kasutas 2011 aastal 9 ja 2012 aastal 32 inimest;
- Peamist narkootikumi kasutas süstides 2011. aasta andmetel 79% ja 2012. aasta andmetel 76% ravile pöördunutest.

Sotsiaal-majanduslikud näitajad

- Ravile pöördujate keskmine vanus 2011. aastal oli 29,0 ja 2012. aastal 30,6 eluaastat;
- 2011. ja 2012. aastal ligi 80% ravile pöördunutest olid vene rahvusest;
- 2011. aastal elas Tallinnas ja Harjumaal 64% ravile pöördunutest ja 2012. aastal 50%, Ida-Virumaal elas vastavalt 31 ja 47%, ülejäänud ravialused olid pärit teistest maakondadest;
- 2011 aastal oli töötuid ravialustanute seas 50%, kuid 2012 aastal 53%;

- 2011 aasta andmetel üle 50% ravile pöördujatest olid põhiharidusega, 2012 aastal natuke alla 50%.

Riskikäitumine

- Oma sõnade kohaselt ei olnud mitte kunagi narkootikumi süstides tarvitanud 2011. aastal 10,3% ravile pöördunutest ja 2012. aastal 8,1% ravile pöördunutest;
- Ühist süstalt teiste sõltlastega oli kasutanud 2011 aastal ligi 60% ravile pöördunutest, 2012 aastal 54% ravile pöördunutest.

Ravi lõpetamine

- Peamine ravi lõpetamise põhjus mõlemal vaatlusaastal oli ravile mitte-ilmumine;
- Tervenemine oli ravi lõpetamise põhjuseks märgitud 2011 aastal 1,8% ja 2012 aastal 7,3% ravi lõpetanutest.

1. Narkomaaniaravi andmekogu üldandmestik

Narkomaaniaravi andmekogu on nüüdseks töötanud juba viis aastat. Selle aja jooksul on andmekogusse saadetud üle 4300 teatise, enamik, 2/3 neist on olnud ravi alustamise teatised ja 1/3 ravi lõpetamise teatised.

2011. aastal saadeti andmekogusse 633 teatist meeste (neist 398 ravi alustamise ja 235 ravi lõpetamise teatised) ning 231 teatist naiste (134 ravi alustamise ja 97 ravi lõpetamise teatised) kohta. 2012 aastal saadeti andmekogusse 762 teatist meeste (neist 423 ravi alustamise ja 339 ravi lõpetamise teatised) ning 211 teatist naiste (123 ravi alustamise ja 88 ravi lõpetamise teatised) kohta (lisa 2 tabel 1).

Narkomaaniaravi alustanute keskmine vanus on 2012 aastal mõnevõrra tõusnud, olles 2011 aastal 28,8 eluaastat ning 2012 aastal 30,6 eluaastat, ravile pöördunud naiste keskmine vanus oli mõlemal vaatlusaastal meeste omast 3 aastat väiksem. Noorim ravile pöörduja 2011. aastal oli 10 aastane ja vanim 56 aastane, 2012 aastal aga vastavalt noorim 11 aastane ja vanim 57 aastane (lisa 2 tabel 2).

Kui 2011. aastal toimus narkomaaniaravi andmekogu töös ligi poolteist kuud kestnud katkestus, mille põhjuseks olid probleemid narkomaaniaravi andmekogu infosüsteemis (NARIS), mis ei võimaldanud andmeesitajatel andmekogusse siseneda ega andmeid esitada, siis 2012 aastal sarnast pikaajalist tõrget NARISe töös ei olnud. Siiski leidis aset paar lühemaajalist infotehnoloogilist katkestust, mis pärssisid töö sujuvust.

Narkomaaniaravi andmekogusse esitas andmeid 2011. aastal 13, 2012. aastal lisandus narkomaaniaravi andmeesitajate ringi SA Tartu Ülikooli Kliinikum, mistõttu andmeid 2012 aastal esitas 14 ravikeskust. Kui 2011 aastal saabus enim teatise OÜ Elulootusest, siis 2012 aastal oli enim teatise saatnud raviasutus AS Wismari Haigla (tabel 1).

Tabel 1. Narkomaaniaravi andmekogusse andmeid esitanud tervishoiuteenuse pakkujad saadetud teatiste lõikes, 2011-2012

	Ravi alustamise teatised				Ravi lõpetamise teatised			
	2011		2012		2011		2012	
	N	%	N	%	N	%	N	%
OÜ Elulootus	144	27,1	47	8,6	125	37,7	17	4,0
OÜ Corrigo	106	19,9	92	16,8	89	26,8	87	20,4
AS Wismari Haigla	84	15,8	144	26,4	74	22,3	92	21,5
SA Narva Haigla	0	0,0	22	4,0	5	1,5	30	7,0
AS Lääne-Tallinna Keskhaigla	49	9,2	17	3,1	13	3,9	14	3,3
SA Sillamäe Narkorehabilitatsioonikeskus	29	5,5	30	5,5	3	0,9	11	2,6
Viru Vangla	7	1,3	19	3,5	3	0,9	0	0,0
OÜ Aasa Kliinik	9	1,7	0	0,0	1	0,3	3	0,7
SA Tallinna Lastehaigla	33	6,2	12	2,2	0	0,0	0	0,0
Tartu Vangla	6	1,1	9	1,6	1	0,3	0	0,0
OÜ Sõltuvuste Ravikeskus	32	6,0	127	23,3	4	1,2	138	32,3
Harku ja Murru Vangla	14	2,6	3	0,5	14	4,2	4	0,9
Tallinna Vangla	19	3,6	23	4,2	0	0,0	29	6,8
SA TÜK	0	0,0	1	0,2	0	0,0	2	0,4
Kokku	532	100,0	546	100,0	332	100,0	427	100

Vaadates andmekogusse saadetud teatiste kvaliteeti, võib öelda, et andmeesitajad on oma töös korrektsed ja põhjalikud. Topelt sisestatud teatise on registrisse saabunud aastas kümnekond. Tähevigade ja tekstiväljade parandamise vajadus on viimasel kahel aastal vähenenud võrreldes varasemate aastatega ning pisivigade tõttu ükski teatis kasutuskõlbmatuks ei osutunud.

Peamiseks ravi lõpetamise põhjuseks kahel vaatluse all oleval aastal oli ravi katkemine ravile mitteilmumise tõttu (vastavalt 2011. aastal 52,7 ja 2012 aastal 36,1%). Võrreldes 2011 aastaga oli tõusnud nende arv, kelle ravi lõpetati teise raviarsti juurde suunamise tõttu. Ravi lõpetamise põhjuseks „tervenemine“ sai 2011 aastal vaid 1,8%, kuid 2012 aastal 7,3% ravi lõpetanutest. Kinnipidamisasutusse sattumine ravi lõpetamise põhjusena oli nii 2011 kui 2012 aastal stabiilselt 14%.

Kui 2011. aastal võis soolise erinevusena välja tuua selle, et meestel võrreldes naistega, esines ravi lõpetamise põhjusena sagedamini „kinnipidamisasutusse sattumine“, siis 2012 aastal oli olukord vastupidine, naistel esines ravi lõpetamise põhjusena „kinnipidamisasutusse sattumine“ sagedamini, kui meestel, samuti esines naistel sagedamini ravi lõpetamise põhjusena „tervenemine“ (tabel 2). Silmatorkavaid erisusi ravi lõpetamise põhjustes vanusgruppide lõikes välja tuua pole võimalik (lisa 2 tabel 3).

Tabel 2. Ravi lõpetamise põhjused soo järgi 2011-2012 aastal

	2011					
	Mees		Naine		Kokku	
	n	%	n	%	n	%
Ravile mitteilmumine	115	48,9	60	61,9	175	52,7
Vastastikusel kokkuleppel tervenemiseta	16	6,8	7	7,2	23	6,9
Tervenemine	4	1,7	2	2,1	6	1,8
Suunati teise arsti juurde	20	8,5	7	7,2	27	8,1
Kinnipidamisasutusse sattumine	47	20,0	7	7,2	54	16,3
Muu	33	14,0	14	14,4	47	14,2
Kokku	235	70,8	97	29,2	332	100,0
	2012					
	Mees		Naine		Kokku	
	n	%	n	%	n	%
Ravile mitteilmumine	126	37,2	28	31,8	154	36,1
Vastastikusel kokkuleppel tervenemiseta	25	7,4	4	4,6	29	6,8
Tervenemine	21	6,2	10	11,4	31	7,3
Suunati teise arsti juurde	50	14,8	14	15,9	64	15,0
Kinnipidamisasutusse sattumine	45	13,3	16	18,2	61	14,3
Muu	72	21,2	16	18,2	88	20,6
Kokku	339	79,4	88	20,6	427	100,0

2. Ravi läbiviimine

2011. aastaga võrreldes oli 2012. aastal mõnevõrra tõusnud nende ravile pöördujate arv, kes väitsid, et on narkomaaniravil viibinud ka kunagi varem (65%-lt 72%-le) ning langenud oli nende arv, kes pöördusid ravile elus esmakordselt (31%lt 23%-le) (tabel 3).

Tabel 3. Esmakordselt ja korduvalt ravile pöördujate sooline jaotus 2011-2012

	2011					
	Mees		Naine		Kokku	
	n	%	n	%	n	%
Esmakordselt ravil	120	30,2	43	32,1	163	30,6
Varem ravitud	258	64,8	87	64,9	345	64,9
Vahesumma	378	100,0	130	100,0	508	95,5
Ei ole teada	20	5,0	4	3,0	24	4,5
Kokku	398	74,8	134	25,2	532	100,0
	2012					
	Mees		Naine		Kokku	
	n	%	n	%	n	%
Esmakordselt ravil	90	21,3	35	28,5	125	22,9
Varem ravitud	307	72,6	84	68,3	391	71,6
Vahesumma	397	93,9	119	96,8	516	94,5
Ei ole teada	26	6,15	4	3,2	30	5,5
Kokku	423	77,5	123	22,5	546	100,0

Kõigi narkomaaniravile pöördunute seas oli 2012. aastal alaealisi (alla 18 aastased) 4%, mis on 2% vähem, kui 2011 aastal. Esmakordselt ravile pöördujate hulgas on alaealiste % aga kokkuvõttes suurem, 14%, kuid võrreldes 2011 aastaga, on nende % langenud 2011 aasta 20,3%lt 2012 aasta 14%le.

2011. aastal oli alaealisi esmakordselt ravile pöördujaid meeste seas 17% ja naiste seas koguni 30%, 2012 aastal aga 11% meeste seas ja 23% naiste seas. Noorim ravile pöörduja oli 2012. aastal vaid 11 aastane. Alla 18-aastaste ravilepöördujate keskmiseks vanuseks oli 2011. aastal 14,5eluaastat ja 2012. aastal 14,3 aastat. Kuna probleemseid alaealisi narkootikumitarvitajaid on vähem, kui täisealisi, ei paista nende arv üldkogumist välja. Siiski võib alaealiste väikest ravile pöördumiste arvu seostada ka probleemiga, et ravi alaealistele narkosõltuvusest vabanemiseks pakub Eestis vaid üks asutus – Tallinna Lastehaigla ning nende ravikohtade arv on väga piiratud.

Üle 18 aastaste ravile pöördujate keskmiseks vanuseks oli 2011 aastal 30 ja 2012 aastal 31 eluaastat, esmakordselt ravi saajatel 2011. aastal 28,7 ja 2012. aastal 29,3 eluaastat. Siinkohal tuleb ära märkida, et keskmine vanus nii kõigi kui esmakordselt ravile pöördujate seas erineb sooliselt – naiste keskmine vanus ravile pöördudes oli meeste omast mõlemal aastal väiksem (tabel 4).

Tabel 4. Ravile pöördujate vanuseline jaotus sugude lõikes, 2011-2012

	2011											
	Kõik ravile pöördujad						Esmakordselt ravile pöördujad					
	Mees		Naine		Kokku		Mees		Naine		Kokku	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
<18 (alaealised)	20	5,0	13	9,7	33	6,2	20	16,7	13	30,2	33	20,3
18< (täiskasvanud)	378	95,0	121	90,3	499	93,8	100	83,3	30	69,8	130	79,8
Kokku	398	74,8	134	25,2	532	100,0	120	73,6	43	26,4	163	100,0
Keskmine vanus (<18)	14,4	13,47-15,23	14,9	14,02-15,83	14,6	13,96-15,19	14,4	13,47-15,23	14,9	14,02-15,83	14,6	13,96-15,19
Keskmine vanus (18<)	30,4	29,96-30,83	27,8	27,17-28,44	29,7	29,36-30,10	29,5	28,11-30,83	26,3	24,77-27,76	28,7	27,61-29,85
	2012											
	Kõik ravile pöördujad						Esmakordselt ravile pöördujad					
	Mees		Naine		Kokku		Mees		Naine		Kokku	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
<18 (alaealised)	12	2,8	10	8,1	22	4,0	10	11,1	8	22,9	18	14,4
18< (täiskasvanud)	411	97,2	113	91,9	524	96,0	80	88,9	27	77,1	107	85,6
Kokku	423	77,5	123	22,5	546	100,0	90	72,0	35	28,0	125	100,0
Keskmine vanus (<18)	14,7	13,6-15,7	14,4	13,4-15,4	14,5	13,9-15,2	14,6	13,4-15,8	14,6	13,4-15,8	14,6	13,8-15,4
Keskmine vanus (18<)	31,6	31,2-32,0	28,7	28,0-29,4	31,0	30,6-31,3	29,8	28,2-31,4	28,0	25,5-30,6	29,3	28,0-30,7

Üle 90% kõigist ravile pöördujatest sai mõlemal vaatlusaastal ambulatoorset ravi, esmaste ravile pöördujate seas oli aga 2011. aastal ambulatoorse ravi saajaid mõnevõrra vähem – 80% (2012 aastal 85%). See erinevus on tingitud suuremast alaealiste osakaalust esmakordselt ravile pöördujate seas, kellele osutatakse statsionaarset ravi (tabel 5).

Tabel 5. Ambulatoorse ja statsionaarse ravi saajate jagunemine ravistaatuse ja soo järgi 2011-2012

	2011											
	Kõik ravile pöördujad						Esmakordselt ravile pöördujad					
	Mees		Naine		Kokku		Mees		Naine		Kokku	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Ambulatoorne	378	95,0	121	90,3	499	93,8	100	83,3	30	69,8	130	79,8
Statsionaarne	20	5,0	13	9,7	33	6,2	20	16,7	13	30,2	33	20,3
Kokku	398	74,8	134	25,2	532	100,0	120	73,6	43	26,4	163	100,0
	2012											
	Kõik ravile pöördujad						Esmakordselt ravile pöördujad					
	Mees		Naine		Kokku		Mees		Naine		Kokku	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Ambulatoorne	406	96,0	111	90,2	517	94,7	79	87,8	27	77,1	106	84,8
Statsionaarne	17	4,02	12	9,8	29	5,3	11	12,2	8	22,9	19	15,2
Kokku	423	77,5	123	22,5	546	100,0	90	72,0	35	28,0	125	100,0

Enamik narkomaaniravile pöördunudest said nii 2011., kui 2012. aastal asendusravi, võõrutusravi sai 2011. aastal 11,7% ja 2012. aastal 7% kõigist ravile pöördujatest. Muid raviviise nagu mitte-medikamentoosne ravi ja sümptomite võõrutus rakendati 2011. aastal 12% ja 2012. aastal 15% ravialustest. Esimest korda elus ravile pöördujate seas oli 2012 aastal võõrutusravi saajate % mõnevõrra väiksem, kui 2011 aastal (tabel 6). Vaadeldes erinevate ravivõtete kasutamist vanusgruppides (lisa 2 tabel 4) võib näha, et kuni 15-aastaste patsientide ravis ravimitega võõrutus- ega asendusravi ei kasutata, nende ravi on üles ehitatud medikamentidevabale ravile.

Tabel 6. Raviliik soo ja ravistaatuse järgi 2011-2012

	2011											
	Kõik ravile pöördujad						Esmakordselt ravile pöördujad					
	Mees		Naine		Kokku		Mees		Naine		Kokku	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Asendusravi	300	75,4	107	79,9	407	76,5	78	65,0	26	60,5	104	63,8
Võõrutusravi	49	12,3	13	9,7	62	11,7	17	14,2	4	9,3	21	12,9
Muu	49	12,3	14	10,5	63	11,8	25	20,8	13	30,2	38	23,3
Kokku	398	74,8	134	25,2	532	100,0	120	73,6	43	26,4	163	100,0
	2012											
	Kõik ravile pöördujad						Esmakordselt ravile pöördujad					
	Mees		Naine		Kokku		Mees		Naine		Kokku	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Asendusravi	330	78,0	97	78,9	427	78,2	63	70,0	25	71,4	88	70,4
Võõrutusravi	25	5,9	13	10,6	38	7,0	3	3,3	3	8,6	6	4,8
Muu	68	16,1	13	10,6	81	14,8	24	26,7	7	20,0	31	24,8
Kokku	423	77,5	123	22,5	546	100,0	90	72,0	35	28,0	125	100,0

2011 aastal 92% ja 2012 aastal 96% ravile pöördujatest sai diagnoosiks „Opioidide tarvitamisest tingitud käitumis- ja psüühikahäire“ (F11), kuni 15 aastaste seas F11 diagnoosiga patsiente polnud. Selles vanusrühmas oli ravile pöördumise põhjusteks „Kannabinooidide tarvitamisest tingitud psüühika- ja käitumishäired“ (F12), „Lenduvate lahustite tarvitamisest tingitud psüühika- ja käitumishäired“ (F18) ja „Mitmete või muude psühhoaktiivsete ainete tarvitamisest tingitud psüühika- ja käitumishäired“ (F19).

3. Narkootikumid

Peamiseks tarvitatavaks narkootikumiks oli ravile pöördunutel fentanüül/3-metüülfentanüül, seda tarvitas enne ravile pöördumist 2011. aasta andmetel 77% ravialustest ning 2012 aasta andmeil 79% ravile pöördunutest.

Heroiini tarvitas oma sõnade kohaselt 2011. aasta andmetel 10% ja 2012. aasta andmeil 5% ravile pöördunutest. Kokkuvõtvalt võib öelda, et põhiainena tarvitas opiaate üle 90% narkomaaniravile pöördunutest. Metadooni, kui illegaalselt saadud ravimi tarvitajaid oli 2011. aasta andmetel 9 isikut ja 2012 aastal 32 isikut, mis on märgatav tõus, kuid põhjendust sellele leida on keeruline. Üheks võimalikuks selgituseks võib olla andmete esitamise tõlgendamise viga, kus andmeesitaja

on märkinud peamiseks tarvitatavaks aineks ravimina saadava metadooni, kuid see on vaid oletus, sest kõik andmeesitajad on läbinud koolituse ja ei tohiks sellist viga teha.

Amfetamiinisõltlasi kõigi ravile pöördujate hulgas oli väga vähe, samuti on nende arv vähenenud esmakordselt ravile pöördujate seas, kui 2010. aastal oli neid 10,8%, 2011. aastal 4,9%, siis 2012 aastal vaid 2,4% (tabel 7). Amfetamiinisõltlaste osakaal ravile pöördunute seas on väga väike kindlasti seetõttu, et Eestis ei ole endiselt saada spetsiifiliselt amfetamiinisõltuvusele suunatud raviteenuseid (1).

Tabel 7. Põhinarkootikum tarvitajad soo ja ravistaatuse järgi 2011-2012

	2011													
	Kõik ravile pöördujad							Esmakordselt ravile pöördujad						
	Mees		Naine		Ei ole teada*	Kokku		Mees		Naine		Kokku		
	n	%	n	%		n	%	n	%	n	%	n	%	
Heroiin	36	9,1	18	13,4	1	54	10,2	7	5,8	3	7,0	10	6,1	
Metadoon	7	1,8	2	1,5	0	9	1,7	3	2,5	0	0,0	3	1,8	
Fentanüül/TMF	307	77,1	100	74,6	20	407	76,5	88	73,3	30	69,8	118	72,4	
Kokaiin	0	0,0	0	0,0	0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	
Amfetamiin	8	2,0	5	3,7	1	13	2,4	4	3,3	4	9,3	8	4,9	
Kanep	22	5,5	6	4,5	2	28	5,3	14	11,7	5	11,6	19	11,7	
Muu	18	4,5	3	2,2	0	21	4,0	4	3,3	1	2,3	5	3,1	
Kokku	398	74,8	134	25,2	24	532	100,0	120	73,6	43	26,4	163	100,0	
	2012													
	Kõik ravile pöördujad							Esmakordselt ravile pöördujad						
	Mees		Naine		Ei ole teada*	Kokku		Mees		Naine		Kokku		
	n	%	n	%		0	n	%	n	%	n	%	n	%
Heroiin	23	5,4	6	4,9	0	29	5,3	0	0,0	0	0,0	0	0,0	
Metadoon	23	5,4	9	7,3	0	32	5,9	0	0,0	0	0,0	0	0,0	
Fentanüül/TMF	333	78,7	99	80,5	0	432	79,1	74	82,2	30	85,7	104	83,2	
Kokaiin	0	0,0	0	0,0	0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	
Amfetamiin	11	2,6	2	1,6	0	13	2,4	3	3,3	0	0,0	3	2,4	
Kanep	10	2,4	6	4,9	0	16	2,9	6	6,7	4	11,4	10	8,0	
Muu	23	5,4	1	0,8	0	24	4,4	7	7,8	1	2,9	8	6,4	
Kokku	423	77,5	123	22,5	0	546	100,0	90	72,0	35	28,0	125	100,0	

* Pole teada näitab nende ravile pöördujate arvu, kelle puhul pole teada, kas isik on ravil esmakordselt või korduvalt.

Nii, nagu määratud diagnooside põhjal võis oletada, alla 15 aastaste ravialuste seas opiaadisõltlasi 2011.-2012. aastal ei olnud. Seevastu üle 90% 25-aastastest ja vanematest ravialustest tarvitas oma sõnade kohaselt peamise narkootikumina just opiaate (lisa 2 tabel 5).

Keskmine vanus põhinarkootikumi esmakordsel tarvitamisel oli 2011. aastal 20,6 eluaastat ja 2012. aastal 21,4 eluaastat, suuri soolisi erinevusi siin välja tuua pole võimalik. Põhinarkootikumi esmakordne kasutamine jäi meestel 2011. aastal vanusevahemikku 10-50 eluaastat ja 2012. aastal vahemikku 10-52 eluaastat ning naistel 2011. aastal vanusevahemikku 12-35 eluaastat ja 2012. aastal 11-45 eluaastat. Kuna see tunnus registreeritakse ravile pöördunu ütluste järgi, siis võib sellistes tulemustes ka ebatäpsusi olla (lisa 2 tabel 6).

Enamik ravile pöördunutest kasutas oma peamist narkootikumi süstides (79% 2011. aastal ja 76% 2012 aastal). Oma põhinarkootikumi suitsetades või inhaleerides kasutajate hulk 2011. aastal oli aga võrreldes varasemate aastatega kasvanud, kuid taas langenud 2012 aastal: kui 2009 aastal oli neid 7,5% ja 2010 aastal 12,3%, siis 2011 aastal tarbis põhiuimastit süstides või inhaleerides koguni 19% ravialustest, 2012 aastaks oli see aga langenud 15,6%le. Mingil muul moel tarbis põhinarkootikumi mõned protsendid ravile pöördunutest. Esmakordselt ravile pöördujate hulgas oli peamise narkootikumi süstijaid mõnevõrra vähem – 2009. aasta andmetel süstis peamist narkootikumi 84%, 2010. aastal 78%, 2011 ja 2012 aastal 70% ravile pöördujatest (tabel 8).

Tabel 8. Peamise narkootikumi tarvitamise viis 2011-2012

	2011											
	Kõik ravile pöördujad						Esmakordselt ravile pöördujad					
	Mees		Naine		Kokku		Mees		Naine		Kokku	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Süstimine	309	77,6	110	82,1	419	78,8	82	68,3	32	74,4	114	69,9
Suitsetamine/inhaleer	80	20,1	21	15,7	101	19,0	35	29,2	10	23,3	45	27,6
Suukaudu/joogina	8	2,0	3	2,2	11	2,1	3	2,5	1	2,3	4	2,5
Muu/pole teada	1	0,3	0	0,0	1	0,2	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Kokku	398	100,0	134	100,0	532	100,0	120	100,0	43	100,0	163	100,0
	2012											
	Kõik ravile pöördujad						Esmakordselt ravile pöördujad					
	Mees		Naine		Kokku		Mees		Naine		Kokku	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Süstimine	330	78,0	87	70,7	417	76,4	65	72,2	22	62,9	87	69,6
Suitsetamine/inhaleer	60	14,1	25	20,3	85	15,6	24	26,7	13	37,1	37	29,6
Suukaudu/joogina	26	6,2	9	7,3	35	6,4	1	1,1	0	0,0	1	0,8
Muu/pole teada	7	1,7	2	1,6	9	1,7	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Kokku	423	100,0	123	100,0	546	100,0	90	100,0	35	100,0	125	100,0

Igapäevane uimastitarbijate arv on viimastel aastatel langenud, kui 2010 aastal tarvitas oma põhiuimastit igapäevaselt 88%, 2011. aastal 79%, siis 2012 aastal 75% ravile pöördunutest.

Kasvanud on nende osa, kes väitsid, et tarvitavad põhinarkootikumi vähemalt korra nädalas, kuid mitte igapäevaselt - 2010. aastal oli neid 8,4%, 2011. aastal 11,7% ja 2012 aastal ligi 19%. Paar protsenti tarvitas oma sõnade kohaselt peamist narkootikumi harvem, kui korra nädalas (tabel 9).

Tabel 9. Peamise narkootikumi tarvitamise sagedus 2011-2012

	2011											
	Kõik ravile pöördujad						Esmakordselt ravile pöördujad					
	Mees		Naine		Kokku		Mees		Naine		Kokku	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Harvem, kui kord nädalas	17	4,3	7	5,2	24	4,5	9	7,5	6	14,0	15	9,2
Vähemalt korra nädalas	43	10,8	19	14,2	62	11,7	22	18,3	13	30,2	35	21,5
Iga päev	325	81,7	97	72,4	422	79,3	89	74,2	23	53,5	112	68,7
Pole teada	13	3,3	11	8,2	24	4,5	0	0,0	1	2,3	1	0,6
Kokku	398	100,0	134	100,0	532	100,0	120	100,0	43	100,0	163	100,0
	2012											
	Kõik ravile pöördujad						Esmakordselt ravile pöördujad					
	Mees		Naine		Kokku		Mees		Naine		Kokku	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Harvem, kui kord nädalas	9	2,1	6	4,9	15	2,8	2	2,2	4	11,4	6	4,8
Vähemalt korra nädalas	73	17,3	29	23,6	102	18,7	31	34,4	17	48,6	48	38,4
Iga päev	326	77,1	81	65,9	407	74,5	57	63,3	14	40,0	71	56,8
Pole teada	15	3,6	7	5,7	22	4,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Kokku	423	100,0	123	100,0	546	100,0	90	100,0	35	100,0	125	100,0

Lisaks põhinarkootikumile tarvitas ligi veerand ravialustest ka mingit teist sõltuvusainet. Erinevalt 2011 aastast, kus enim põhinarkootikumile lisaks tarvitatavateks aineteks olid amfetamiin ja fentanüül, oli 2012 aastal lisaainetena enim kasutusel amfetamiin ja kanep, fentanüül ja TMF olid langenud siin järjestuses kolmandale kohale. Alkoholi tarvitas lisaks peamisele narkootikumile oma sõnadekohaselt 2011. aastal 0,8% ja 2012. aastal vaid 0,7% ravile pöördunutest (tabel 10). Siinkohal tuleb rõhutada, et kuna küsitud on teist enimkasutatavat sõltuvusainet ja iga ravialune saab nimetada vaid ühe sekundaarse sõltuvusaine, siis tõenäoliselt sellest tingitult on ka alkoholi ära märkinud nii vähe.

Tabel 10. Sekundaarse sõltuvusaine tarvitajad soo ja ravistaatuse järgi 2011-2012

	2011													
	Kõik ravile pöördujad							Esmakordselt ravile pöördujad						
	Mees		Naine		Ei ole teada*	Kokku		Mees		Naine		Kokku		
	n	%	n	%		n	%	n	%	n	%	n	%	
Heroin	8	10,0	4	9,1	0	12	9,7	4	11,8	1	5,3	5	9,4	
Metadoon	0	0,0	0	0,0	0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	
Fentanüül/TMF	14	17,5	8	18,2	2	22	17,7	4	11,8	1	5,3	5	9,4	
Kokaiin	0	0,0	0	0,0	0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	
Amfetamiin	37	46,3	24	54,6	0	61	49,2	16	47,1	12	63,2	28	52,8	
Kanep	13	16,3	3	6,8	0	16	12,9	7	20,6	3	15,8	10	18,9	
Alkohol	1	1,3	0	0,0	0	1	0,8	1	2,9	0	0,0	1	1,9	
Muu	7	8,8	5	11,4	1	12	9,7	2	5,9	2	10,5	4	7,6	
Kokku	80	64,5	44	35,5	3	124	100,0	34	64,2	19	35,8	53	100,0	
	2012													
	Kõik ravile pöördujad							Esmakordselt ravile pöördujad						
	Mees		Naine		Ei ole teada*	Kokku		Mees		Naine		Kokku		
	n	%	n	%		n	%	n	%	n	%	n	%	
Heroin	9	8,1	3	9,4	0	12	8,42	3	13,0	2	15,4	5	13,9	
Metadoon	2	1,8	1	3,1	0	3	2,1	0	0,0	0	0,0	0	0,0	
Fentanüül/TMF	22	19,8	7	21,9	0	29	20,3	2	8,7	1	7,7	3	8,3	
Kokaiin	0	0,0	0	0,0	0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	
Amfetamiin	21	18,9	12	37,5	0	33	23,1	4	17,4	7	53,9	11	30,6	
Kanep	31	27,9	6	18,8	0	37	25,9	9	39,1	2	15,4	11	30,6	
Alkohol	1	0,9	0	0,0	0	1	0,7	1	4,35	0	0,0	1	2,8	
Muu	25	22,5	3	9,4	0	28	19,6	4	17,4	1	7,7	5	13,9	
Kokku	111	77,6	32	22,4	0	143	100,0	23	63,9	13	36,1	36	100,0	

* Pole teada näitab nende ravile pöördujate arvu, kelle puhul pole teada, kas isik on ravil esmakordselt või korduvalt.

Kui 2011 ja 2012 aastal tarvitasid Tallinnas elavatest ravialustest ligikaudu 90% opiaate ja Ida-Virumaal elavatest 98% siis võrreldes 2011 aastal mujal Eestis elanud inimeste peamist sõltuvusainet 2012 aastaga võib näha opiaatide osakaalu langust 89 protsendilt 69 protsendile. Kahe aasta võrdluses on langenud kanepi, kui põhiaine tarvitajate osakaal 8%-st 5,5%-le Tallinnas ja Harjumaal, muudes piirkondades kanepi põhiuimastina tarvitamises erinevusi märgata ei olnud (tabel 11).

Tabel 11. Peamise sõltuvusaine tarvitamine elukohapiirkonna lõikes 2011-2012

	2011									
	Harjumaa/Tallinn		Ida-Virumaa		Muu		Pole tead		Kokku	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Opiaadid	299	88,5	161	97,6	24	88,9	2	100,0	486	91,4
Stimulandid	9	2,7	3	1,8	1	3,7	0	0,0	13	2,4
Lahustid	3	0,9	0	0,0	2	7,4	0	0,0	5	0,9
Kanep	27	8,0	1	0,6	0	0,0	0	0,0	28	5,3
Kokku	338	100,0	165	100,0	27	100,0	2	100,0	532	100,0
	2012									
	Harjumaa/Tallinn		Ida-Virumaa		Muu		Pole tead		Kokku	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Opiaadid	248	90,5	250	98,0	11	68,85	1	100,0	510	93,4
Stimulandid	9	3,3	4	1,6	3	18,8	0	0,0	16	2,9
Lahustid	1	0,4	0	0,0	2	12,5	0	0,0	3	0,6
Kanep	15	5,5	1	0,4	0	0,0	0	0,0	16	2,9
Hallutsinogeenid	1	0,4	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1	0,2
Kokku	274	100,0	255	100,0	16	100,0	1	100,0	545	100,0

4. Sotsiaal-majanduslikud näitajad

Nii 2011. kui 2012. aastal oli 80% ravile pöördujast vene rahvusest, eestlasi oli ravile pöördujate seas mõlemal aastal 14%. Esmakordselt ravile pöördujate hulgas oli vene rahvuse esindajaid mõne protsendi võrra vähem ning eestlasi mõne protsendi võrra rohkem, kui kõigi ravile pöördujate seas. Olulisi sooliste erinevusi vaatlusaastatel ei esinenud (tabel 12).

Kui 2011 aastal oli 50% ravile pöördunutest pärit Tallinnast ja üle 30% Ida-Virumaalt, siis 2012 aastal oli Tallinnast pärit 35% ja Ida-Virumaalt 47% ravialustest. Silma paistab see, et mõlemal vaatlusaastal oli naiste hulgas protsentuaalselt enam Tallinlasi võrreldes meestega ning meeste hulgas rohkem Ida-Virulasi võrreldes naistega. Samasugune protsentuaalne erinevus säilib ka esmakordselt ravile pöördunute seas (tabel 13).

Tabel 12. Ravile pöördunute rahvus soo ja ravistaatuse järgi 2011-2012

	2011											
	Kõik ravile pöördujad						Esmakordselt ravile pöördujad					
	Mees		Naine		Kokku		Mees		Naine		Kokku	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Eestlane	63	15,8	13	9,7	76	14,3	23	19,2	8	18,6	31	19,0
Venelane	317	79,7	112	83,6	429	80,6	90	75,0	32	74,4	122	74,9
Muu	18	4,5	9	6,7	27	5,1	7	5,8	3	7,0	10	6,1
Kokku	398	100,0	134	100,0	532	100,0	120	100,0	43	100,0	163	100,0
	2012											
	Kõik ravile pöördujad						Esmakordselt ravile pöördujad					
	Mees		Naine		Kokku		Mees		Naine		Kokku	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Eestlane	64	15,1	10	8,1	74	13,6	20	22,2	5	14,3	25	20,0
Venelane	334	79,0	99	80,5	433	79,3	63	70,0	28	80,0	91	72,8
Muu	25	5,9	14	11,4	39	7,1	7	7,8	2	5,7	9	7,2
Kokku	423	100,0	123	100,0	546	100,0	90	100,0	35	100,0	125	100,0

Tabel 13. Ravile pöördunute elukoht soo ja ravistaatuse järgi 2011-2012

	2011											
	Kõik ravile pöördujad						Esmakordselt ravile pöördujad					
	Mees		Naine		Kokku		Mees		Naine		Kokku	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Tallinn	193	48,5	90	67,2	283	53,2	70	58,3	28	65,1	98	60,1
Harjumaa	42	10,6	13	9,7	55	10,3	11	9,2	7	16,3	18	11,0
Ida-Virumaa	138	34,7	27	20,2	165	31,0	26	21,7	5	11,6	31	19,0
Muud Eesti piirkonnad	24	6,0	3	2,2	27	5,1	13	10,8	2	4,7	15	9,2
Vahesumma	397	99,7	133	99,2	530	99,6	120	100,0	42	97,7	162	99,4
Ei ole teada/puudu	1	0,3	1	0,8	2	0,4	0	0,0	1	2,3	1	0,6
Kokku	398	74,8	134	25,2	532	100,0	120	73,6	43	26,4	163	100,0
	2012											
	Kõik ravile pöördujad						Esmakordselt ravile pöördujad					
	Mees		Naine		Kokku		Mees		Naine		Kokku	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Tallinn	133	31,5	55	44,7	188	34,5	35	38,9	17	48,6	52	41,6
Harjumaa	64	15,2	22	17,9	86	15,8	26	28,9	14	40,0	40	32,0
Ida-Virumaa	209	49,5	46	37,4	255	46,8	22	24,4	4	11,4	26	20,8
Muud Eesti piirkonnad	16	3,8	0	0,0	16	2,9	7	7,8	0	0,0	7	5,6
Vahesumma	422	99,8	123	100	545	99,8	90	100	35	100	125	100
Ei ole teada/puudu	1	0,2	0	0,0	1	0,2	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Kokku	423	77,5	123	22,5	546	100,0	90	72,0	35	28,0	125	100,0

Nii 2010., 2011. kui 2012. aastal oli enamik ravile pöördujatest töötud, vaid 18,5% 2010., 20% 2011 ja 18,3% 2012 aastal olid hõivatud regulaarse tööga. Kinnipeetavaid oli ravile pöördujate seas 2011. aastal 6,8% ja 2012 aastal 7,7% (tabel 14).

Tabel 14. Ravile pöördunute tegevusala soo ja ravistaatuse lõikes 2011-2012

	2011											
	Kõik ravile pöördujad						Esmakordselt ravile pöördujad					
	Mees		Naine		Kokku		Mees		Naine		Kokku	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Töötav (regulaarne töö)	87	21,9	21	15,7	108	20,3	28	23,3	6	14,0	34	20,9
Töötu	191	48,0	73	54,5	264	49,6	59	49,2	22	51,2	81	49,7
Õpilane/üliõpilane	26	6,5	14	10,5	40	7,5	24	20,0	13	30,2	37	22,7
Majanduslikult mitteaktiivne	70	17,6	12	9,0	82	15,4	9	7,5	2	4,7	11	6,8
Kinnipeetav	23	5,8	13	9,7	36	6,8	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Muu	1	0,3	1	0,8	2	0,4	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Kokku	398	100,0	134	100,0	532	100,0	120	100,0	43	100,0	163	100,0
	2012											
	Kõik ravile pöördujad						Esmakordselt ravile pöördujad					
	Mees		Naine		Kokku		Mees		Naine		Kokku	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Töötav (regulaarne töö)	85	20,1	15	12,2	100	18,3	23	25,6	6	17,1	29	23,2
Töötu	213	50,4	78	63,4	291	53,3	44	48,9	20	57,1	64	51,2
Õpilane/üliõpilane	15	3,6	10	8,1	25	4,6	13	14,4	8	22,9	21	16,8
Majanduslikult mitteaktiivne	70	16,6	14	11,4	84	15,4	8	8,9	1	2,9	9	7,2
Kinnipeetav	38	9,0	4	3,3	42	7,7	2	2,2	0	0,0	2	1,6
Muu	2	0,5	2	1,6	4	0,7	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Kokku	423	100,0	123	100,0	546	100,0	90	100,0	35	100,0	125	100,0

Kui 2011 aastal oli veidi üle poole ravile pöördujatest põhiharidusega ja alla poole keskharidusega, siis 2012 aastal jäi nii põhi, kui keskharidusega ravialuste arv alla 50%. vaatlusaastal oli veidi üle poole ravile pöördujatest põhiharidusega ja natuke alla poole keskharidusega. Oma sõnade kohaselt ei ole kunagi koolis käinud kaks 2012. aastal ravile pöördunu. Sooliste erinevustena võib välja tuua selle, et 2012 aastal oli naiste seas mõnevõrra rohkem põhiharidusega ravile pöördujaid võrreldes ravile pöördunud meestega ning mõnevõrra vähem keskharidusega ravile pöördujaid. Võrreldes kõigi ravile pöördujatega oli esmakordselt ravile pöördujate seas kasvanud algharidusega ravialuste %, kuid see on seletatav tõsiasjaga, et alaealiste patsientide hulgas leidub ka neid, kes pole veel põhikooli lõpetamiseni jõudnud. (tabel 15).

Tabel 15. Ravile pöördunute haridustase soo ja ravistaatuse lõikes 2011-2012

	2011											
	Kõik ravile pöördujad						Esmakordselt ravile pöördujad					
	Mees		Naine		Kokku		Mees		Naine		Kokku	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Ei ole koolis käinud	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Algharidus	18	4,5	5	3,7	23	4,3	10	8,3	2	4,7	12	7,4
Põhiharidus	204	51,3	63	47,0	267	50,2	63	52,5	28	65,1	91	55,8
Keskharidus	167	42,0	65	48,5	232	43,6	47	39,2	13	30,2	60	36,8
Kõrgharidus	3	0,8	1	0,8	4	0,8	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Vahesumma	392	98,5	134	100,0	526	98,9	120	100,0	43	100,0	163	100,0
Ei ole teda/puudu	6	1,5	0	0,0	6	1,1	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Kokku	398	74,8	134	25,2	532	100,0	120	73,6	43	26,4	163	100,0
	2012											
	Kõik ravile pöördujad						Esmakordselt ravile pöördujad					
	Mees		Naine		Kokku		Mees		Naine		Kokku	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Ei ole koolis käinud	1	0,2	1	0,8	2	0,3						
Algharidus	17	4,0	8	6,5	25	4,6	8	8,9	4	11,4	12	9,6
Põhiharidus	188	44,4	61	49,6	249	45,6	36	40,0	19	54,3	55	44,0
Keskharidus	203	48,0	50	40,7	253	46,3	45	50,0	12	34,3	57	45,6
Kõrgharidus	3	0,7	0	0,0	3	0,6	1	1,1	0	0,0	1	0,8
Vahesumma	412	97,3	120	97,6	532	97,4	90	100	35	100	125	100
Ei ole teda/puudu	11	2,7	3	2,4	14	2,6	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Kokku	423	77,5	123	22,5	546	100,0	90	72,0	35	28,0	125	100,0

* Põhihariduse alla käib muuhulgas ka alg-ja põhikooli baasil saadav kutseharidus, millega ei kaasne

keskhariduse saamine

** keskhariduse alla kuulub muuhulgas ka kutseharidus keskhariduse baasil (ilma rakendusliku

kõrghariduse tasemeta) ning kutseharidus põhikooli baasil, mis annab keskhariduse.

5. Riskikäitumine

2011. aastal alla poole ning 2012. aastal üle poole ravile pöördunutest oli viimasel 30 päeval tarvitanud sõltuvusaineid süstides. Vähemalt korra elus, kuid mitte viimasel aastal oli narkootikumide süstinud 2011. aastal 9,8% ja 2012. aastal 5,1% ravile pöördunutest. Neid, kes oma sõnade kohaselt ei olnud iialgi sõltuvusaineid süstinud oli 2011. aastal 10,3% ning 2012. aastal 8,1%. Esimest korda ravile pöördujate seas oli 2011. aastal neid, kes oma sõnutsi polnud kunagi sõltuvusaineid süstinud 22% ja 2012. aastal 20%. Seda saab taaskord selgitada sellega, et

esmakordselt ravile pöördunute seas on ka alaealised, kes pole veel süstitavaid sõltuvusaineid tarvitama hakata jõudnud. Viimase 30 päeva jooksul oli esmakordselt ravile pöördunutest sõltuvusainet süstinud 39% 2011. aastal ravialustest ning koguni 59% 2012. aastal ravi alustanutest (tabel 16).

Tabel 16. Ravile pöördunute süstimisharjumus sugude lõikes 2011-2012

	2011											
	Kõik ravile pöördujad						Esmakordselt ravile pöördujad					
	Mees		Naine		Kokku		Mees		Naine		Kokku	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Ei ole kunagi süstinud	40	10,1	15	11,2	55	10,3	28	23,3	8	18,6	36	22,1
Vähemalt korra elus, kuid mitte viimasel aastal	44	11,1	8	6,0	52	9,8	9	7,5	1	2,3	10	6,1
Jah, viimasel aastal, kuid mitte viimasel 30 päeval	111	27,9	62	46,3	173	32,5	33	27,5	19	44,2	52	31,9
Jah, viimasel 30 päeval	192	48,2	41	30,6	233	43,8	50	41,7	14	32,6	64	39,3
Pole teada	11	2,8	8	6,0	19	3,6	0	0,0	1	2,3	1	0,6
Kokku	398	100,0	134	100,0	532	100,0	120	100,0	43	100,0	163	100,0
	2012											
	Kõik ravile pöördujad						Esmakordselt ravile pöördujad					
	Mees		Naine		Kokku		Mees		Naine		Kokku	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Ei ole kunagi süstinud	32	7,6	12	9,8	44	8,1	15	16,7	10	28,6	25	20,0
Vähemalt korra elus, kuid mitte viimasel aastal	21	5,0	7	5,7	28	5,1	2	2,2	2	5,7	4	3,2
Jah, viimasel aastal, kuid mitte viimasel 30 päeval	54	12,8	17	13,8	71	13,0	12	13,3	3	8,6	15	12,0
Jah, viimasel 30 päeval	278	65,7	72	58,5	350	64,1	55	61,1	19	54,3	74	59,2
Pole teada	38	9,0	15	12,2	53	9,7	6	6,7	1	2,9	7	5,6
Kokku	423	100,0	123	100,0	546	100,0	90	100,0	35	100,0	125	100,0

Neid, kes väitsid, et pole kunagi jaganud süstalt teiste narkomaanidega oli mõlemal vaatlusaastal üle 30%, esmaste ravile pöördujate seas oli see protsent veelgi kõrgem ulatudes 2011. aastal 47% ja 2012. aastal 50%-ni. Siiski üle poole kõigist ravile pöördunutest väitis, et on ühist süstalt vähemalt korra elus kasutanud (tabel 17).

Tabel 17. Ravile pöördunute ühise süstla jagamise harjumus soo ja ravistaatuse alusel 2011-2012

	2011											
	Kõik ravile pöördujad						Esmakordselt ravile pöördujad					
	Mees		Naine		Kokku		Mees		Naine		Kokku	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Ei ole ühissüstalt kasutanud	146	36,7	42	31,3	188	35,3	58	48,3	18	41,9	76	46,6
On, kuid mitte viimasel 30 päeval	201	50,5	66	49,3	267	50,2	46	38,3	19	44,2	65	39,9
jah, kasutab ühist süstalt	35	8,8	8	6,0	43	8,1	14	11,7	3	7,0	17	10,4
Ei ole teada	16	4,0	18	13,4	34	6,4	2	1,7	3	7,0	5	3,1
Kokku	398	100,0	134	100,0	532	100,0	120	100,0	43	100,0	163	100,0
	2012											
	Kõik ravile pöördujad						Esmakordselt ravile pöördujad					
	Mees		Naine		Kokku		Mees		Naine		Kokku	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Ei ole ühissüstalt kasutanud	136	32,2	37	30,1	173	31,7	48	53,3	14	40,0	62	49,6
On, kuid mitte viimasel 30 päeval	207	48,9	61	49,6	268	49,1	32	35,6	16	45,7	48	38,4
jah, kasutab ühist süstalt	25	5,9	4	3,3	29	5,3	5	5,6	1	2,9	6	4,8
Ei ole teada	55	13,0	21	17,1	76	13,9	5	5,6	4	11,4	9	7,2
Kokku	423	100,0	123	100,0	546	100,0	90	100,0	35	100,0	125	100,0

Kasutatud kirjandus

1. Vorobjov S, Vals K, Šalekesin M, Abel-Ollo K, Rüütel K. 2013. aasta riiklik raport (2011. a andmed) EMCDDAle REITOXi riiklikult narkoteabekeskuselt. EESTI: uus areng, suundumused ja süvainformatsioon valitud teemadel. Tallinn, 2013.
2. Narkootiliste ja psühhotroopsete ainete seaduse ja sellega seonduvate seaduste muutmise seadus. RT I 2005, 24, 180. <https://www.riigiteataja.ee/akt/895473> (vaadatud 25.08.2012).
3. Narkomaaniaravi andmekogu asutamine ja andmekogu pidamise põhimäärus. RT I 2006, 52, 391. <https://www.riigiteataja.ee/akt/12754176> (vaadatud 28.08.2012).

LISA1. Narkomaaniaravi andmekogu taust

Riiklik register Narkomaaniaravi Andmekogu alustas oma tööd raviteatiste kogumisega 2008. aasta 01. jaanuaril. Alus sellele andmekogule pandi juba 2005. aastal, kui riigikogus võeti vastu Narkootiliste ja psühhotroopsete ainete seaduse ja sellega seonduvate seaduse muutmise seadus (2). Eelnimetatud seaduse §11' paneb aluse riiklikule registrile, sätestab tema eesmärgi, andmete esitajate ringi ning kirjeldab millisel kujul andmekogu peetakse. Andmekogu täpsem kirjeldus, andmekoosseis ja andmete kogumise kord pandi paika 2006 aastal Vabariigi Valitsuse kinnitatud Narkomaaniaravi andmekogu asutamise ja andmekogu pidamise põhimäärusega (3).

Seaduses on kirjas, et narkomaaniaravi andmekogu asutamise ja pidamise eesmärgiks on narkomaaniaravile pöördunud isikute andmete töötlemine, mis on vajalik narkomaania esinemise analüüsimiseks ja sellealaste tervishoiuteenuste korraldamiseks, narkomaania preventsoonimeetmete kavandamiseks ja nende tõhususe hindamiseks ning narkomaaniaravi statistika korraldamiseks.

Kõigi nende ülesannete täitmiseks kogutakse ravile pöördunute kohta järgmisi andmeid:

- 1) **sotsiaal-demograafilisi andmeid** nagu sugu, sünniaeg (kuu täpsusega), vanus, rahvus, kodakondsus, elamisviis, kooselu uimastikasutajaga, eluaseme tüüp, elukoht, tegevusala, kõrgeim lõpetatud haridustase;
- 2) **raviandmeid** nagu diagnoos RHK-10 järgi (andmekogusse kogutakse andmed isikute kohta, kellele raviarst on pannud põhidiagnoosikoodiks F11-F16, F18-F19 koodi), kaasuv psühhiaatriline diagnoos, ravile pöördumise kuupäev, kavandatav ravi kestus, määratud ravi, määratud ravimid, ravi liik, ravile pöördumise soovitaja, varem saadud narkomaaniaravi, vanus esimest korda narkomaaniaravile pöördumisel;
- 3) **Andmed sõltuvusainete tarvitamise kohta** nagu põhiuimasti nimetus, selle tarvitamise viis ja sagedus, vanus põhiuimasti esmakordsel tarbimisel, teisese uimasti nimetus, teisese uimasti tarbimise viis ja sagedus;
- 4) **Andmed ravialuse riskiva tervisekäitumise kohta** nagu andmed sõltuvusaine süstimise fakti ja sageduse kohta, vanus uimasti esmakordsel süstimisel, ühissüstla kasutamine, ühise süstlanõela kasutamine;
- 5) **Ravi osutanud asutuse ja raviarsti andmeid.**

Nii nagu seadus sätestab on narkomaaniaravi andmekogu anonüümne. Andmekogusse ei koguta isikut üheselt identifitseerida võimaldavaid andmeid, nagu ravialuse nimi, isikukood, täpne sünniaeg või täpne kodune aadress, kuid andmekogusse kogutakse iga ravile pöörduja kohta loodud unikaalne numbriline kood. Selle koodi moodustab arvutiprogramm patsiendi isikukoodist unikaalse tagasipööratamatu matemaatilise valemi põhjal, sealjuures patsiendi isikukoodi arvuti ei säilita mingil kujul. Tänu sellele koodile on võimalik jälgida, kuidas ravi töötab ja kui sageli pöörduakse aja möödudes tagasi ravile ning vältida topeltteatiste registrisse sattumist.

Andmeid peavad Narkomaaniaravi andmekogusse esitama kõik Eestis psühhiaatria tegevusluba omavad tervishoiuteenuse pakkujad, kui nende poole pöördub patsient sõltuvusprobleemiga (välja arvatud alkoholi ja tubakasõltuvus) ja sooviga sellest vabaneda. Selleks täidab raviarst narkomaaniaravi andmekogu jaoks loodud programmis (NARIS) elektroonse ravi alustamise teatise. Ravi lõpetamise teatise saadab raviarst patsiendi kohta, kui patsiendile oli määratud üle 3 kuu pikkune ravi ja see ravi lõppes tervenemisega või katkestati mingitel muudel põhjustel.

Narkomaaniaravi andmekogu andmeid esitatakse igal aastal „Narkomaaniaravi andmekogu aastaaruandena“ siinsetele andmete vajajatele kasutamiseks ning Eesti Uimastiseirekeskuse grandilepingu alusel Euroopa Narkootikumide ja Narkomaania Seire Keskusele (EMCDDA) igaaastase statistilise ülevaate raames. Narkomaaniaravi andmekogu andmeid on vastava taotluse esitamisel Sotsiaalministeeriumile, kui andmekogu vastutavale töötlejale, võimalik kasutada ka teadustöök.

LISA 2. Lisatabelid 2011-2012 aasta Narkomaaniaravi andmekogu andmetest

Tabel 1. Ravi alustamise ja lõpetamise teatiste jagunemine vanuse ja soo järgi 2011-2012

	Mehed															
	2011															
	10-14		15-19		20-24		25-29		30-34		35-39		Üle 40		Kokku	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Ravi alustamise teatised	9	2,3	15	3,8	35	8,8	137	34,4	136	34,2	49	12,3	17	4,3	398	62,9
Ravi lõpetamise teatised	0	0,0	1	0,4	21	8,9	83	35,3	92	39,2	25	10,6	13	5,5	235	37,1
Kokku	9	1,4	16	2,5	56	8,9	220	34,8	228	36,0	74	11,7	30	4,7	633	100,0
	2012															
Ravi alustamise teatised	5	1,2	14	3,3	45	10,6	102	24,1	160	37,8	64	15,1	33	7,8	423	
Ravi lõpetamise teatised	0	0,0	0	0,0	27	7,9	82	24,2	137	40,4	74	21,8	19	5,6	339	
Kokku	5	0,7	14	1,8	72	9,5	184	24,2	297	38,9	138	18,1	52	6,8	762	
	Naised															
	2011															
Ravi alustamise teatised	4	3,0	12	9,0	23	17,2	60	44,8	27	20,2	5	3,7	3	2,2	134	58,0
Ravi lõpetamise teatised	0	0,0	2	2,1	20	20,6	44	45,4	22	22,7	7	7,2	2	2,1	97	42,0
Kokku	4	1,7	14	6,1	43	18,6	104	45,0	49	21,2	12	5,2	5	2,2	231	100,0
	2012															
Ravi alustamise teatised	5	4,0	7	5,7	23	18,7	44	35,8	35	28,5	5	4,1	4	3,2	123	
Ravi lõpetamise teatised	0	0,0	1	1,1	13	14,8	35	39,8	31	35,2	4	4,6	4	4,6	88	
Kokku	5	2,4	8	3,8	36	17,1	79	37,4	66	31,3	9	4,3	8	3,8	211	

Kokku																
2011																
Ravi alustamise teatised	13	2,4	27	5,1	58	10,8	198	37,0	164	30,7	55	10,3	20	3,7	535	61,7
Ravi lõpetamise teatised	0	0,0	3	0,9	41	12,4	127	38,3	114	34,3	32	9,6	15	4,5	332	38,3
Kokku	13	1,5	30	3,5	99	11,4	325	37,5	278	32,1	87	10,0	35	4,0	867	100,0
2012																
Ravi alustamise teatised	10	1,8	21	3,9	68	12,5	146	26,7	195	35,7	69	12,6	37	6,8	546	56,1
Ravi lõpetamise teatised	0	0,0	1	0,2	40	9,4	117	27,4	168	39,3	78	18,3	23	5,3	427	43,9
Kokku	10	1,0	22	2,3	108	11,1	263	27,0	363	37,3	147	15,1	60	6,2	973	100,0

Tabel 2. Ravialuste jagunemine soo ja vanuse järgi 2011-2012

	2011														Keskmine	95% UV	Noorim	Vanim		
	10-14		15-19		20-24		25-29		30-34		35-39		Üle 40						Kokku	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%					N	%
Mehed	9	2,3	15	3,8	35	8,8	137	34,4	136	34,2	49	12,3	17	4,3	398	74,8	29,52	28,89-30,15	10	56
Naised	4	3,0	12	9,0	23	17,2	60	44,8	27	20,2	5	3,7	3	2,2	134	25,2	26,39	25,40-27,37	12	45
Kokku	13	2,4	27	5,1	58	10,9	197	37,0	163	30,6	54	10,2	20	3,8	532	100,0	28,76	28,21-29,30	10	56
2012																				
Mehed	5	1,2	14	3,3	45	10,6	102	24,1	160	37,8	64	15,1	33	7,8	423	77,5	31,30	30,87-31,73	11	57
Naised	5	4,1	7	5,7	23	18,7	44	35,8	35	28,5	5	4,1	4	3,3	123	22,5	28,03	27,22-28,83	13	49
Kokku	10	1,8	21	3,9	68	12,5	146	26,7	195	35,7	69	12,6	37	6,8	546	100,0	30,59	30,20-30,98	11	57

Tabel 3. Ravi lõpetamise põhjused vanuse ja soo järgi 2011-2012

	2011													
	Mehed													
	15-19		20-24		25-29		30-34		35-39		Üle 40		Kokku	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Ravi katkestati ravile mitteilmumise tõttu	1	100,0	16	76,2	41	49,4	42	45,7	11	44,0	4	30,8	115	48,9
Ravi katkestati patsiendist mitteolenevatel põhjustel	0	0,0	1	4,8	2	2,4	0	0,0	1	4,0	1	7,7	5	2,1
Ravi lõpetati vastastikusel kokkuleppel tervenemiseta	0	0,0	1	4,8	5	6,0	8	8,7	1	4,0	1	7,7	16	6,8
Tervenemine	0	0,0	0	0,0	1	1,2	2	2,2	1	4,0	0	0,0	4	1,7
Kinnipidamisasutusse sattumine	0	0,0	2	9,5	14	16,9	20	21,7	6	24,0	5	38,5	47	20,0
Muu	0	0,0	1	4,8	20	24,1	20	21,7	5	20,0	2	15,4	48	20,4
Kokku	1	100,0	21	100,0	83	100,0	92	100,0	25	100,0	13	100,0	235	100,0
	Naised													
Ravi katkestati ravile mitteilmumise tõttu	2	100,0	12	60,0	28	63,6	13	59,1	3	42,9	2	100,0	60	61,9
Ravi katkestati patsiendist mitteolenevatel põhjustel	0	0,0	0	0,0	1	2,3	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1	1,0
Ravi lõpetati vastastikusel kokkuleppel tervenemiseta	0	0,0	1	5,0	5	11,4	0	0,0	1	14,3	0	0,0	7	7,2
Tervenemine	0	0,0	0	0,0	1	2,3	0	0,0	1	14,3	0	0,0	2	2,1
Kinnipidamisasutusse sattumine	0	0,0	2	10,0	2	4,6	3	13,6	0	0,0	0	0,0	7	7,2
Muu	0	0,0	5	25,0	7	15,9	6	27,3	2	28,6	0	0,0	20	20,6
Kokku	2	100,0	20	100,0	44	100,0	22	100,0	7	100,0	2	100,0	97	100,0
	Kokku													
Ravi katkestati ravile mitteilmumise tõttu	3	100,0	28	68,3	69	54,3	55	48,3	14	43,8	6	40,0	175	52,7
Ravi katkestati patsiendist mitteolenevatel põhjustel	0	0,0	1	2,4	3	2,4	0	0,0	1	3,1	1	6,7	6	1,8
Ravi lõpetati vastastikusel kokkuleppel tervenemiseta	0	0,0	2	4,9	10	7,9	8	7,0	2	6,3	1	6,7	23	6,9
Tervenemine	0	0,0	0	0,0	2	1,6	2	1,8	2	6,3	0	0,0	6	1,8
Kinnipidamisasutusse sattumine	0	0,0	4	9,8	16	12,6	23	20,2	6	18,8	5	33,3	54	16,3
Muu	0	0,0	6	14,6	27	21,3	26	22,8	7	21,9	2	13,3	68	20,5
Kokku	3	100,0	41	100,0	127	100,0	114	100,0	32	100,0	15	100,0	332	100,0

2012														
Mehed														
Ravi katkestati ravile mitteilumise tõttu	0	0,0	10	37,0	31	37,8	55	40,2	24	32,4	6	31,6	126	37,2
Ravi katkestati patsiendist mitteilenevatel põhjustel	0	0,0	3	11,1	2	2,4	4	2,9	1	1,4	1	5,3	11	3,2
Ravi lõpetati vastastikusel kokkuleppel tervenemiseta	0	0,0	3	11,1	9	11,0	9	6,6	4	5,4	0	0,0	25	7,4
Tervenemine	0	0,0	2	7,4	3	3,7	8	5,4	7	9,5	1	5,3	21	6,2
Kinnipidamisasutusse sattumine	0	0,0	3	11,1	9	11,0	20	14,6	9	12,2	4	21,1	45	13,3
Muu	0	0,0	6	22,2	28	34,2	41	29,9	29	39,2	7	36,8	111	32,7
Kokku	0	0,0	27	100,0	82	100,0	137	100,0	74	100,0	19	100,0	339	100,0
Naised														
Ravi katkestati ravile mitteilumise tõttu	1	100,0	7	53,9	14	40,0	6	19,4	0	0,0	0	0,0	28	31,8
Ravi katkestati patsiendist mitteilenevatel põhjustel	0	0,0	0	0,0	2	5,7	1	3,2	0	0,0	2	50,0	5	5,7
Ravi lõpetati vastastikusel kokkuleppel tervenemiseta	0	0,0	0	0,0	2	5,7	2	6,5	0	0,0	0	0,0	4	4,6
Tervenemine	0	0,0	2	15,4	3	8,6	3	9,7	2	50,0	0	0,0	10	11,4
Kinnipidamisasutusse sattumine	0	0,0	0	0,0	6	17,1	7	22,6	2	50,0	1	25,0	16	18,2
Muu	0	0,0	4	30,8	8	22,9	12	38,7	0	0,0	1	25,0	25	28,4
Kokku	1	100,0	13	100,0	35	100,0	31	100,0	4	100,0	4	100,0	88	100,0
Kokku														
Ravi katkestati ravile mitteilumise tõttu	1	100,0	17	42,5	45	38,5	61	36,3	24	30,8	6	26,1	154	36,1
Ravi katkestati patsiendist mitteilenevatel põhjustel	0	0,0	3	7,5	4	3,4	5	3,0	1	1,3	3	13,0	16	3,8
Ravi lõpetati vastastikusel kokkuleppel tervenemiseta	0	0,0	3	7,5	11	9,4	11	6,6	4	5,1	0	0,0	29	6,8
Tervenemine	0	0,0	4	10,0	6	5,1	11	6,6	9	11,5	1	4,4	31	7,3
Kinnipidamisasutusse sattumine	0	0,0	3	7,5	15	12,8	27	16,1	11	14,1	5	21,7	61	14,3
Muu	0	0,0	10	25,0	36	30,8	53	31,6	29	37,2	8	34,8	136	31,9
Kokku	1	100,0	40	100,0	117	100,0	168	100,0	78	100,0	23	100,0	427	100,0

Tabel 4. Määratud ravi soo vanuse ja soo lõikes 2011-2012

	2011															
	Mehed															
	10-14		15-19		20-24		25-29		30-34		35-39		Üle 40		Kokku	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Asendusravi	0	0,0	4	26,7	26	74,3	103	75,2	112	82,4	40	81,6	15	88,2	300	75,4
Võõrutusravi	0	0,0	0	0,0	6	17,1	19	13,9	15	11,0	7	14,3	2	11,8	49	12,3
Muu	9	100,0	11	73,3	3	8,6	15	11,0	9	6,6	2	4,1	0	0,0	49	12,3
Kokku	9	100,0	15	100,0	35	100,0	137	100,0	136	100,0	49	100,0	17	100,0	398	100,0
	Naised															
Asendusravi	0	0,0	3	25,0	18	78,3	54	90,0	24	88,9	5	100,0	3	100,0	107	79,9
Võõrutusravi	0	0,0	0	0,0	5	21,7	6	10,0	2	7,4	0	0,0	0	0,0	13	9,7
Muu	4	100,0	9	75,0	0	0,0	0	0,0	1	3,7	0	0,0	0	0,0	14	10,5
Kokku	4	100,0	12	100,0	23	100,0	60	100,0	27	100,0	5	100,0	3	100,0	134	100,0
	Kokku															
Asendusravi	0	0,0	7	25,9	44	75,9	157	79,7	136	83,4	45	83,3	18	90,0	407	76,5
Võõrutusravi	0	0,0	0	0,0	11	19,0	25	12,7	17	10,4	7	13,0	2	10,0	62	11,7
Muu	13	100,0	20	74,1	3	5,2	15	7,6	10	6,1	2	3,7	0	0,0	63	11,8
Kokku	13	100,0	27	100,0	58	100,0	197	100,0	163	100,0	54	100,0	20	100,0	532	100,0

2012																
Mehed																
Asendusravi	0	0,0	3	21,4	28	62,2	84	82,4	125	78,1	58	90,6	32	97,0	330	78,0
Võõrutusravi	0	0,0	0	0,0	2	4,4	9	8,8	12	7,5	2	3,1	0	0,0	25	5,9
Muu	5	100	11	78,6	15	33,3	9	8,8	23	14,4	4	6,3	1	3,0	68	16,1
Kokku	5	100	14	100	45	100	102	100	160	100	64	100	33	100	423	100
Naised																
Asendusravi	0	0,0	2	28,6	20	87,0	38	86,4	28	80,0	5	100,0	4	100,0	97	78,9
Võõrutusravi	0	0,0	1	14,3	1	4,3	6	13,6	5	14,3	0	0,0	0	0,0	13	10,6
Muu	5	100	4	57,1	2	8,7	0	0,0	2	5,7	0	0,0	0	0,0	13	10,6
Kokku	5	100	7	100	23	100	44	100	35	100	5	100	4	100	123	100
Kokku																
Asendusravi	0	0,0	5	23,8	48	70,6	122	83,5	153	78,5	63	91,3	36	97,3	427	78,2
Võõrutusravi	0	0,0	1	4,8	3	4,4	15	10,3	17	8,7	2	2,9	0	0,0	38	7,0
Muu	10	100	15	71,4	17	25,0	9	6,1	25	12,8	4	5,8	1	2,7	81	14,8
Kokku	10	100	21	100	68	100	146	100	195	100	69	100	37	100	546	100

Tabel 5. Peamine tarvitatav sõltuvusaine vanuse ja soo lõikes 2011-2012

	2011															
	Mehed															
	10-14		15-19		20-24		25-29		30-34		35-39		Üle 40		Kokku	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Opiaadid	0	0,0	5	33,3	35	100,0	127	92,7	134	98,5	47	95,9	16	94,1	364	91,5
Stimulandid	1	11,1	1	6,7	0	0,0	3	2,2	1	0,7	2	4,1	0	0,0	8	2,0
Lahustid	3	33,3	1	6,7	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	4	1,0
Kanep	5	55,6	8	53,3	0	0,0	7	5,1	1	0,7	0	0,0	1	5,9	22	5,5
Kokku	9	100,0	15	100,0	35	100,0	137	100,0	136	100,0	49	100,0	17	100,0	398	100,0
	Naised															
Opiaadid	0	0,0	7	58,3	23	100,0	58	96,7	26	96,3	5	100,0	3	100,0	122	91,0
Stimulandid	0	0,0	3	25,0	0	0,0	1	1,7	1	3,7	0	0,0	0	0,0	5	3,7
Lahustid	1	25,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1	0,8
Kanep	3	75,0	2	16,7	0	0,0	1	1,7	0	0,0	0	0,0	0	0,0	6	4,5
Kokku	4	100,0	12	100,0	23	100,0	60	100,0	27	100,0	5	100,0	3	100,0	134	100,0
	Kokku															
Opiaadid	0	0,0	12	44,4	58	100,0	185	93,9	160	98,2	52	96,3	19	95,0	486	91,4
Stimulandid	1	7,7	4	14,8	0	0,0	4	2,0	2	1,2	2	3,7	0	0,0	13	2,4
Lahustid	4	30,8	1	3,7	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	5	0,9
Kanep	8	61,5	10	37,0	0	0,0	8	4,1	1	0,6	0	0,0	1	5,0	28	5,3
Kokku	13	100,0	27	100,0	58	100,0	197	100,0	163	100,0	54	100,0	20	100,0	532	100,0

	2012															
	Mehed															
Opiaadid	0	0,0	6	42,9	42	93,3	97	95,1	154	96,3	64	100	33	100	396	93,6
Stimulandid	0	0,0	3	21,4	3	6,7	3	2,9	4	2,5	0	0,0	0	0,0	13	3,1
Hallutsinogeenid	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1	0,6	0	0,0	0	0,0	1	0,2
Lahustid	2	40,0	1	7,1	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	3	0,7
Kanep	3	60,0	4	28,6	0	0,0	2	2,0	1	0,6	0	0,0	0	0,0	10	2,6
Kokku	5	100	14	100	45	100	102	100	160	100	64	100	33	100	423	100
	Naised															
Opiaadid	0	0,0	5	71,4	22	95,7	43	97,7	35	100	5	100	4	100	114	92,7
Stimulandid	1	20,0	0	0,0	1	4,4	1	2,3	0	0,0	0	0,0	0	0,0	3	2,4
Hallutsinogeenid																
Lahustid																
Kanep	4	80,0	2	28,6	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	6	4,88
Kokku	5	100	7	100	23	100	44	100	35	100	5	100	4	100	123	100
	Kokku															
Opiaadid	0	0,0	11	52,4	64	94,1	140	95,9	189	96,9	69	100	37	100	510	93,4
Stimulandid	1	10,0	3	14,3	4	5,9	4	2,7	4	2,1	0	0,0	0	0,0	16	2,9
Hallutsinogeenid	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1	0,5	0	0,0	0	0,0	1	0,2
Lahustid	2	20,0	1	4,8	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	3	0,6
Kanep	7	70,0	6	28,6	0	0,0	2	1,4	1	0,5	0	0,0	0	0,0	16	2,9
Kokku	10	100	21	100	68	100	146	100	195	100	69	100	37	100	546	100

Tabel 6. Põhiuimasti esmakordselt tarvitamise vanus sugude lõikes 2011-2012

	2011																					
	5-9		10-14		15-19		20-24		25-29		30-34		35-39		Üle40		Kokku		Keskmine	95% UV	Noorim	Vanim
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%				
Mehed	0	0,0	38	9,6	137	34,4	127	31,9	57	14,3	27	6,8	8	2,0	4	1,0	398	74,8	21,12	20,55-21,69	10	50
Naised	0	0,0	18	13,4	60	44,8	39	29,1	12	9,0	3	2,2	2	1,5	0	0,0	134	25,2	19,18	18,37-19,99	12	35
Kokku	0	0,0	56	10,5	197	37,0	166	31,2	69	13,0	30	5,6	10	1,9	4	0,8	532	100	20,63	20,15-21,11	10	50
2012																						
Mehed	0	0,0	28	6,6	138	32,6	142	33,6	69	16,3	32	7,6	8	1,9	6	1,4	423	77,5	21,79	21,21-22,37	10	52
Naised	0	0,0	19	15,5	42	34,2	38	30,9	17	13,8	4	3,3	2	1,6	1	0,8	123	22,5	20,08	19,07-21,10	11	45
Kokku	0	0,0	47	8,6	180	33,0	180	33,0	86	15,8	36	6,6	10	1,8	7	1,3	546	100,0	21,41	20,90-21,92	10	52

